

Xizmatlar sohasini rivojlanishi – Samarqand viloyatining iqtisodiy o'sishi kafolatidir

Butun dunyoda iqtisodiy rivojlanishning eng muhim qonuniyatlaridan biri, iqtisodiy o'sishning o'zaro bog'liqligi va milliy iqtisodiyotda xizmatlarning tobora ortib borayotgan roli hisoblanadi, bu xizmatlar sohasida foydalaniladigan mehnat, moddiy va moliyaviy resurslar ulushining ortishi bilan izohlanadi.

Jamiyatning rivojlanishi hamda ishlab chiqarish kuchlarining o'sishi bilan xizmatlar sohasining muayyan rivojlanishi yuz beradi. Bu yerda, xususan, sohada ish bilan bandlikning oshishi, mehnatni texnik jihozlanishining o'sishi, ilg'or texnologiyalarning joriy etilishi kuzatilmoqda.

Xizmatlar sohasining asosiy ko'rsatkichlari

11 134,3 mlrd. so'm

**Ko'rsatilgan bozor
xizmatlari hajmi**

2 908,6 ming so'm

**Aholi jon boshiga
ko'rsatilgan bozor
xizmatlari hajmi**

108,8 %

**Ko'rsatilgan bozor
xizmatlari hajmining
o'sish sur'atlari**

156,1 %

**Moliyaviy xizmatlarning
o'sish sur'ati**

25,7 %

**Xizmatlarning umumiy
hajmida transport
xizmatlarining ulushi**

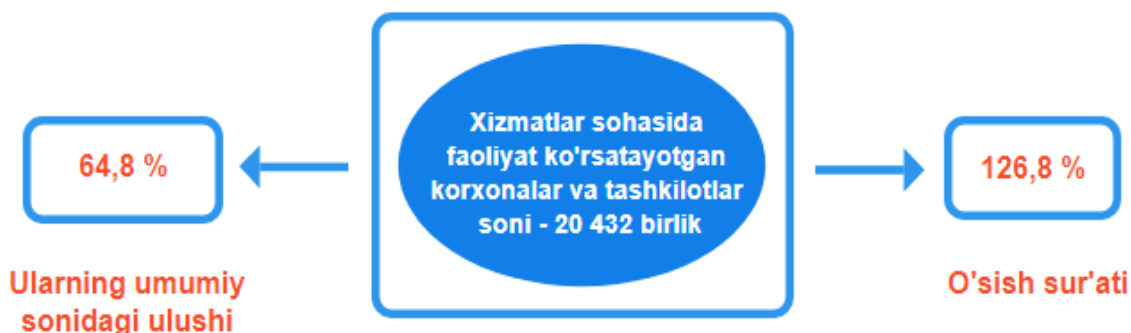
Hozirgi kunda iqtisodiyotning muhim tarmoqlaridan biri bo'lgan xizmatlar sohasining o'rnini juda katta ahamiyatga egadir. Bu ishlab chiqarishning murakkablashuvi, bozorni kunlik va shaxsiy talabdan kelib chiqqan holda tovarlar bilan to'ldirish, jamiyat hayotini yangilovchi ilmiy-texnologik taraqqiyotning jadal o'sishi bilan bog'liqdir.

Iqtisodiy sohada xizmatlar sohasining o'sishi bozor sharoitidagi, ko'rsatilgan xizmatlar uchun to'lovni qabul qilish tezligi va material sarfining kamligi, bu qo'shilgan qiymatning oshishi va pirovardida yalpi ichki mahsulotning oshishiga olib keladigan muhim omillar bilan bog'liqdir.

Bularning barchasini axborot, moliyaviy, transport, sug'urta va boshqa xizmat turlarisiz amalga oshirib bo'lmaydi. Bundan tashqari, xizmatlar tovarlar savdosining ajralmas qismi hisoblanadi (ayniqsa texnik jihatdan murakkab), chunki tovarlarni sotish asosan sotish vaqtida ko'rsatilayotgan xizmatlardan va sotishdan keyingi xizmatlardan iborat rivojlanayotgan tarmoqni talab qiladi.

Yangi korxonalar va tashkilotlarni tashkil etish, shuningdek, faoliyat yuritayotgan korxonalar va tashkilotlar tomonidan innovatsion texnologiyalardan foydalanish va ko'rsatilayotgan xizmatlar ro'yxatini kengaytirish kelgusida ish o'rinlarini ko'paytirish va aholi farovonligini oshirishga yordam beradi.

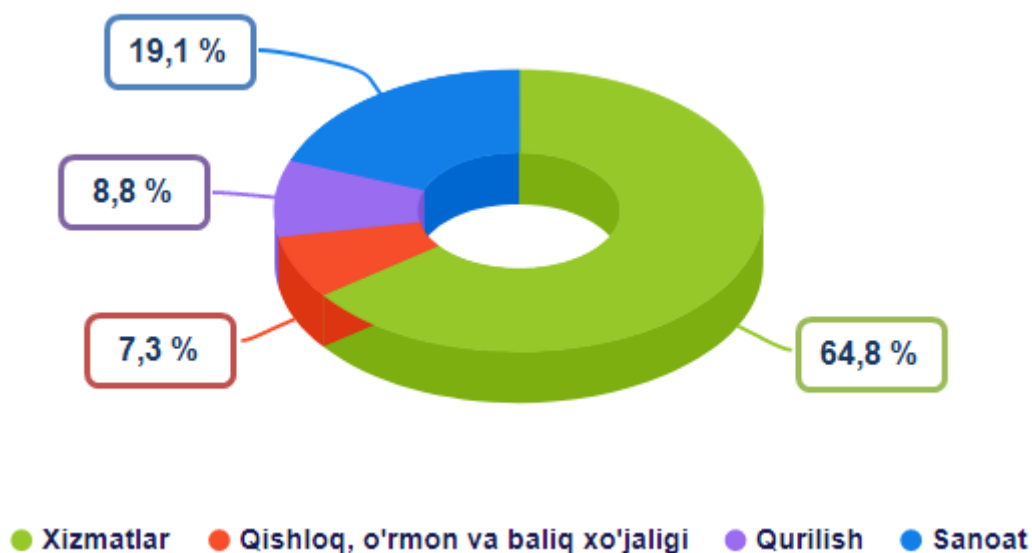
2019-yil 1-dekabr holatiga viloyatda jami faoliyat ko'rsatayotgan korxonalar va tashkilotlar soni 31,5 ming birlikga yetdi.

Xizmatlar sohasida jami 20,4 ming birlik korxonalar va tashkilotlar faoliyat ko'rsatmoqda. 2018-yilning shu davriga nisbatan ularning o'sishi 26,8 % ga oshdi.

2019-yil 1-dekabr holatiga xizmatlar sohasida faoliyat ko'rsatayotgan korxonalar va tashkilotlarning ulushi 64,8 % ni tashkil etdi.

**2019-yil 1-dekabr holatiga faoliyat ko'rsatayotgan
korxonalar va tashkilotlarning tarkibi, %**
(fermer va dehqon xo'jaliklaridan tashqari)

Taqqoslash uchun: kuzatilgan davrda sanoat sohasida faoliyat ko'rsatayotgan korxonalar va tashkilotlarning ulushi - 19,1 %, qurilish - 8,8 % ga etdi va atiga 7,3 % qishloq, o'rmon va baliq xo'jaligi sohasi hissasiga to'g'ri keladi.

2019-yil 1-dekabr holatiga, xizmatlar sohasida faoliyat ko'rsatayotgan korxonalar va tashkilotlar tarkibida savdo faoliyati bilan shug'ullanuvchi korxonalar va tashkilotlar (38,2 %) yuqori ulushni egallaydi.

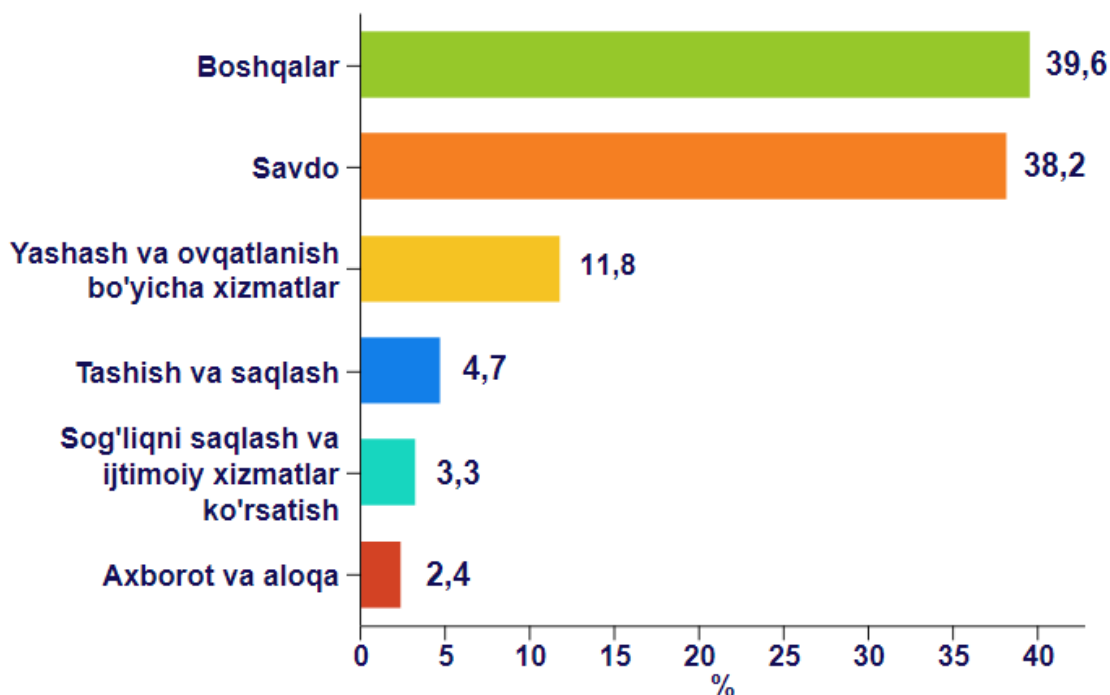
Yashash va ovqatlanish bo'yicha xizmatlarini ko'rsatuvchi korxonalar va tashkilotlarning soni 11,8 % ni tashkil etdi.

Tashish va saqlash faoliyati bilan shug'ullanuvchi va xizmatlar sohasidagi tegishli faoliyat ko'rsatayotgan korxonalar va tashkilotlarning umumiy sonidagi ulushi 4,7 % ga yetdi.

Sog'liqni saqlash, shuningdek, ijtimoiy xizmatlar sohasida faoliyat ko'rsatayotgan korxonalar va tashkilotlarning ulushi 3,3 % ni tashkil etdi.

Axborot faoliyati bilan shug'ullanuvchi va aloqa xizmatlarini ko'rsatuvchi korxonalar va tashkilotlarning ulushi 2,4 % ga teng bo'ldi.

2019-yil 1-dekabr holatiga xizmatlar sohasida faoliyat ko'rsatayotgan korxonalar va tashkilotlarning iqtisodiy faoliyat turlari bo'yicha tarkibi, %
(fermer va dehqon xo'jaliklaridan tashqari)

Xizmatlar sohasi ko'lami juda xilma-xildir. Bunga mahsulotlarni ishlab chiqaruvchidan mijozga etkazib berish, shu qatorida ko'ngilochar tadbirlarni tashkillashtirish. Shuningdek, sartaroshxonalar, restoranlar, ta'mirlash ustaxonalari, sport klublari, sayyohlik agentliklari va boshqalar kiradi.

Innovatsion texnologiyalarni joriy etish va an'anaviy xizmatlarni rivojlantirish bo'yicha aniq maqsadli kompleks chora-tadbirlarni amalga oshirish ishlab chiqarilgan bozor xizmatlar hajmini oshishiga olib keladi.

Ko'rsatilgan bozor
xizmatlari hajmi -
11 134,3 mlrd. so'm

O'sish sur'ati -
108,8 %

Shunday qilib, dastlabki ma'lumotlarga ko'ra, 2019-yil yanvar-noyabr oylarida ko'rsatilgan bozor xizmatlari hajmi 11 134,3 mlrd. so'mga yetdi.

Taqqoslama ekvivalentda, o'tgan yilning shu davriga nisbatan o'sish 8,8 % ni tashkil etdi.

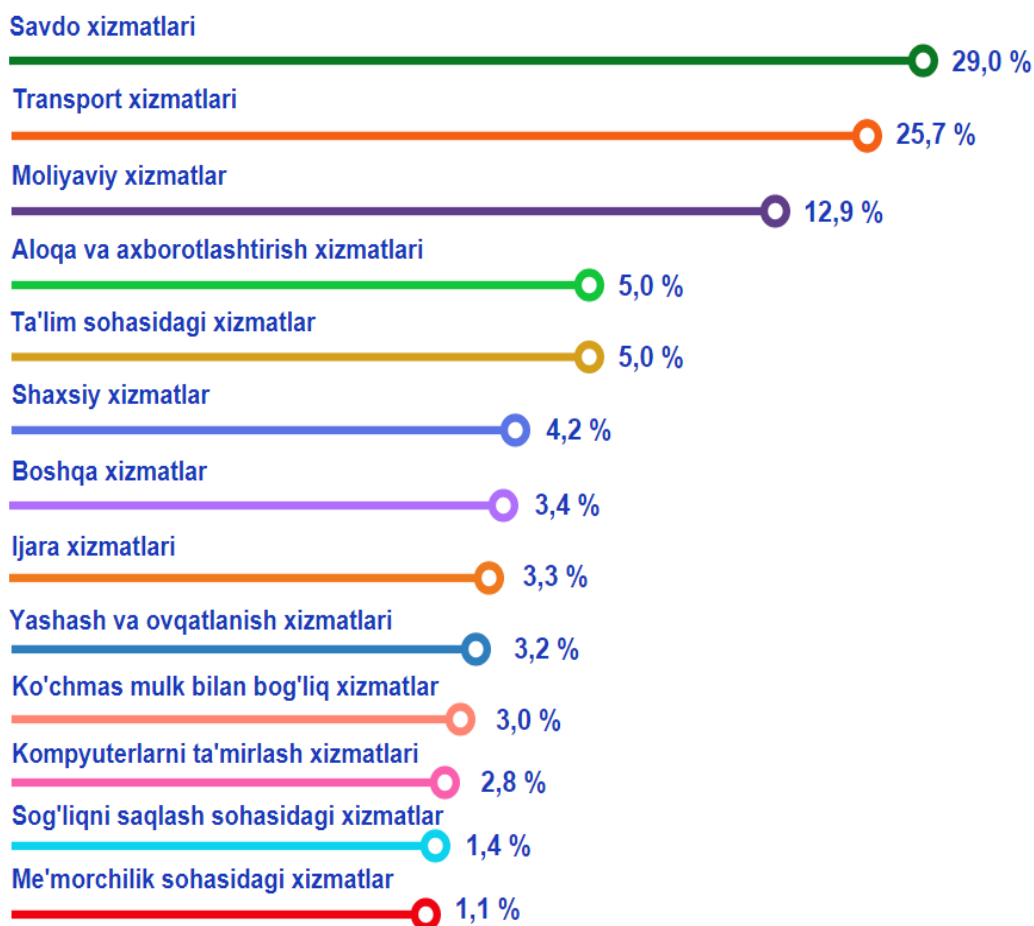
O'tgan yilga nisbatan aholi jon boshiga ko'rsatilgan bozor xizmatlari hajmi 479,0 ming so'mga oshdi va 2 908,6 ming so'mga teng bo'ldi, o'sishi 6,6 % ni tashkil etdi.

Oldingi davr bilan taqqoslaganda (2019-yil yanvar-oktabr) aholi jon boshiga ko'rsatilgan bozor xizmatlari hajmi 299,3 ming so'mga oshdi.

Davlatning iqtisodiy siyosatida axborot va aloqa xizmatlari (mobil aloqa, internet, raqamli televideniya va boshqalar) kabi zamonaviy xizmat turlarini, shuningdek, zamonaviy moliyaviy xizmat turlarini (bank xizmatlari, lizing, sug'urta, audit, konsalting va boshqalar) rivojlantirish alohida ahamiyatga ega.

Iqtisodiy faoliyat turlari bo'yicha ko'satilgan bozor xizmatlari tarkibida eng katta ulushni savdo xizmatlari egallaydi. Shunday qilib, 2019-yil yanvar-noyabr oylarida ularning ulushi 29,0 % ni tashkil etdi. Shu bilan birga, yuqori ko'rsatkichlar transport xizmatlari (25,7 %), moliyaviy xizmatlar (12,9 %), aloqa va axborotlashtirish xizmatlari (5,0 %) bo'yicha qayd etildi.

2019-yil yanvar-noyabr oylarida iqtisodiy faoliyat turlari bo'yicha ko'rsatilgan bozor xizmatlarining tarkibi, %

Shuningdek, me'morchilik, muhandislik izlanishlari, texnik sinovlar va tahlil sohasidagi xizmatlar - 1,1 %, sog'liqni saqlash sohasidagi xizmatlar - 1,4 %, kompyuter va ma'ishiy tovarlarni ta'mirlash bo'yicha xizmatlar - 2,8 % bo'yicha uncha yuqori bo'lmagan ulush qayd etildi.

**2019-yil yanvar-noyabr oylarida iqtisodiy faoliyat turlari
bo'yicha ishlab chiqarilgan xizmatlarning asosiy ko'rsatkichlari**

	Hajmi, mlrd. so'm	O'tgan yilga nisbatan o'sish sur'ati, %
Xizmatlar - jami	11 134,3	108,8
shu jumladan:		
Aloqa va axborotlashtirish xizmatlari	554,2	109,5
Moliyaviy xizmatlar	1 434,3	156,1
Transport xizmatlari	2 858,8	102,2
shu jumladan:		
avtotransport xizmatlari	2 605,2	101,6
Yashash va ovqatlanish xizmatlari	353,9	108,5
Savdo xizmatlari	3 226,3	103,5
Ko'chmas mulk bilan bog'liq xizmatlar	335,7	100,0
Ta'lim sohasidagi xizmatlar	550,6	106,1
Sog'liqni saqlash sohasidagi xizmatlar	160,4	107,9
Ijara xizmatlari	371,2	101,9
Kompyuter va maishiy tovarlarni ta'mirlash bo'yicha xizmatlar	316,7	100,4
Shaxsiy xizmatlar	471,5	100,4
Me'morchilik, muhandislik izlanishlari, texnik sinovlar va tahlil sohasidagi xizmatlar	126,4	110,2
Boshqa xizmatlar	374,3	109,2

Eng yuqori o'sish sur'atlari moliyaviy xizmatlar (156,1 %), me'morchilik, muhandislik izlanishlari, texnik sinovlar va tahlil sohasidagi xizmatlar (110,2 %), aloqa va axborotlashtirish xizmatlari (109,5 %), boshqa xizmatlarda (109,2 %) qayd etildi.

2019-yil yanvar-noyabr oylarida iqtisodiy faoliyat turlari bo'yicha ko'rsatilgan bozor xizmatlarining o'sish sur'atlari, %

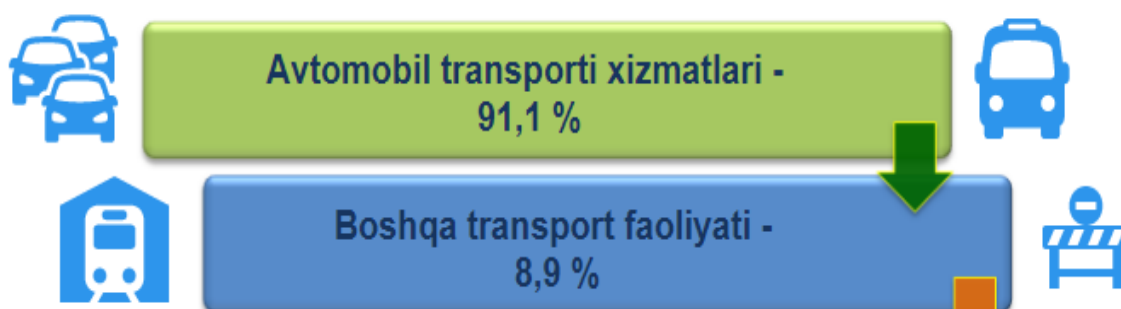

Yuqori bo'lmagan o'sish ko'chmas mulk bilan bog'liq xizmatlar (100,0 %), shuningdek, shaxsiy xizmatlar (100,4 %), kompyuter va maishiy tovarlarni ta'mirlash bo'yicha xizmatlar (100,4 %), ijara xizmatlarida (101,9 %) kuzatildi.

Hozirgi vaqtda viloyatimiz transport infratuzilmasini rivojlantirish va mamlakatda yuklar va yo'lovchilarni barcha yo'nalishlarda va transportning barcha turlarida tashish ehtiyojlarini qondirish uchun katta imkoniyatlarga ega.

Ta'kidlash joizki, transport xizmatlari hajmining o'sishi, birinchi navbatda, yuk va yo'lovchilarni tashish xizmatlariga talabning oshishi bilan boqliq bo'lib, bu o'z navbatida turistik faoliyatning jadal rivojlanishi, savdo tarmog'ining kengayishi, qurilish loyihalarini yanada amalga oshirish, bino va inshootlarni rekonstruksiya qilish, shuningdek, transport va logistika infratuzilmasini rivojlantirish bilan bog'liq.

2019-yil yanvar-noyabr oylarida transport turlari bo'yicha transport xizmatlarining tarkibi, %

Transport xizmatlari umumiy hajmida avtomobil transporti xizmatlarining ulushi 91,1 % ni tashkil etadi.

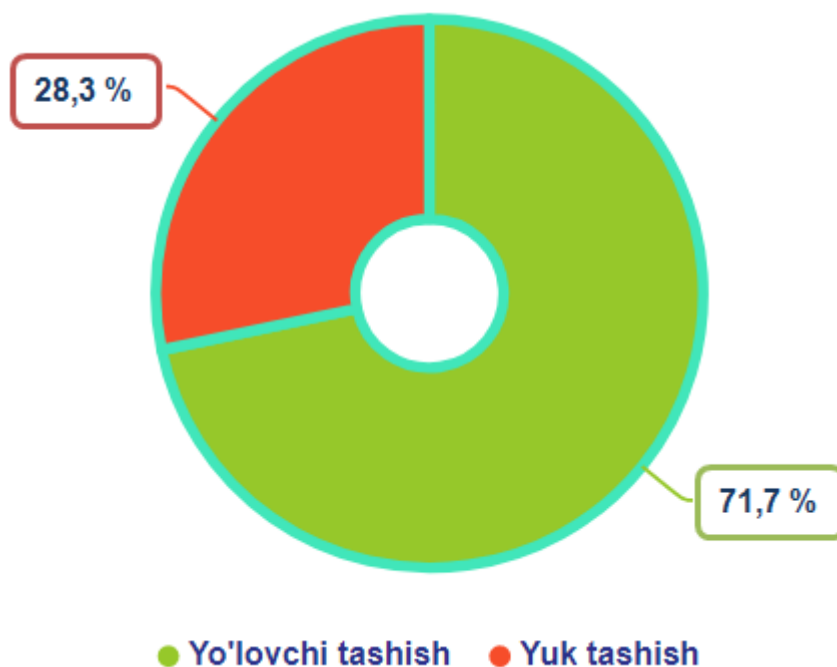
Transport xizmatlarida boshqa transport faoliyati esa – 8,9 % qayd etildi.

Transport xizmatlarining eng katta ulushi avtomobil transportida yuk va yo'lovchilarni tashish bo'yicha xizmatlarga to'g'ri keladi. Transportning ushbu turi boshqa transport turlari bilan taqqoslanganda uning moslashuvchanligi va ko'rsatilayotgan xizmatlarning nisbatan arzonligi sababli eng ko'p talabga ega hisoblanadi.

Avtomobil transportida ko'rsatilgan bozor xizmatlari hajmida yo'lovchilarni tashish katta ulushga ega. Shunday qilib, 2019-yil yanvar-noyabr oylarida avtomobil transportida yo'lovchi tashish xizmatlarining ulushi 71,7 % ga yetdi.

Avtomobil transportida ko'rsatilgan bozor xizmatlarining umumiy hajmida yuk tashish xizmatlari ulushi 28,3 % ni tashkil etdi.

**2019-yil yanvar-noyabr oylarida tashish turlari bo'yicha
avtomobil transportida ko'rsatilgan bozor
xizmatlarining tarkibi, %**

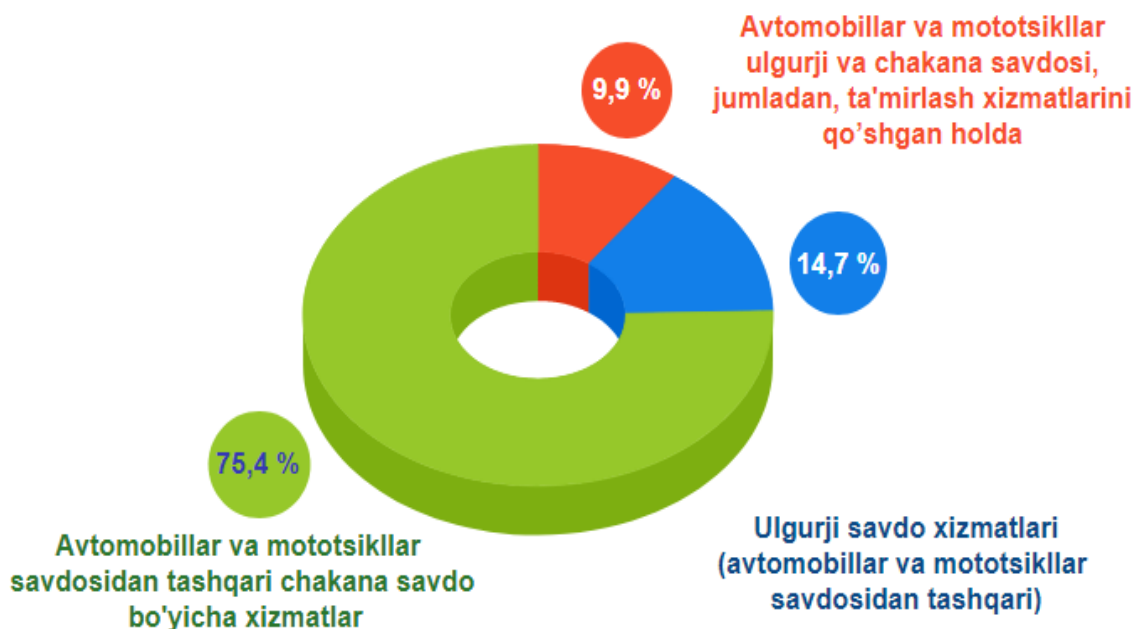
Savdo - bu tovarlarning aylanishini, ularning ishlab chiqarish sohasidan iste'mol sohasiga o'tishini ta'minlaydigan iqtisodiyot sohasidir. Bir mamlakatning boshqa davlatlar bilan tovarlar importi va eksportidan iborat bo'lgan savdosi tashqi savdo, turli mamlakatlarning bir-biri bilan umumiy savdo-sotig'i xalqaro savdo hisoblanadi. Ma'lum bir davlat ichida savdo ijtimoiy zarur iste'molchiga tovarlarni etkazib berish funktsiyani bajaradi. U ulgurji va chakana savdogaga bo'linadi.

Savdo shu jumladan, elektron xizmatlarining yalpi ishlab chiqarilgan hajmi joriy narxlarda yalpi daromadi, ya'ni sotib olish va sotish narxlari orasidagi farqining umumiy qiymatini aks ettiradilar. Tovarlarini boshqa shaxs manfaatlari uchun oldi-sotdi shartnomalar, komissiyalar yoki agentlik shartnomalari asosida sotish bo'yicha bitim tuzilgan taqdirda, xizmatlar qiymatida mukofot miqdori aks ettiriladi.

2019-yil yanvar-noyabr oylarida ko'rsatilgan bozor xizmatlari umumiy hajmidagi savdo xizmatlarining ulushi 29,0 % ni tashkil etib, bu 3 226,3 mlrd. so'mga teng bo'ldi.

Chakana savdo xizmatlari umumiy savdo xizmatlari hajmining qariyb to'rttdan uchi – 75,4 % ga to'g'ri keladi.

2019-yil yanvar-noyabr oylarida savdo xizmatlari tarkibi, %

2019-yil yanvar-noyabr oylarida ulgurji savdo xizmatlarining ulushi (avtomobillar va mototsikllar savdosidan tashqari) 14,7 % ga yetdi.

Avtomobillar va mototsikllarning ulgurji va chakana savdosi bo'yicha xizmatlar, jumladan, avtomobillar va mototsikllarni ta'mirlash bo'yicha xizmatlarni qo'shgan holda savdo xizmatlarining umumiy hajmidagi ulushi 9,9 % ni tashkil etdi.

Zamonaviy bank xizmatlarini taqdim etish, shart-sharoitlar yaratish uchun innovatsion bank texnologiyalarining joriy etilishi chakana xizmatlarni ko'rsatishga ixtisoslashgan raqamli banklar va ularning bo'linmalarining faoliyatini tashkil etish, masofadan turib bank xizmatlarini takomillashtirish va to'lov tizimini yanada rivojlantirish moliyaviy xizmatlarning jadal rivojlanishiga xizmat qilmoqda.

2019-yil yanvar-noyabr oylarida moliyaviy xizmatlar hajmi 1 434,3 mlrd. so'mga teng bo'lib, o'tgan yilning mos davriga nisbatan 545,5 mlrd. so'mga oshdi. Moliyaviy xizmatlarning o'sishi 56,1 % ni tashkil etdi.

Moliyaviy xizmatlar hajmi -
1 434,3 mlrd. so'm

O'sish sur'ati -
156,1 %

Xizmatlarning umumiy hajmida ulush -
12,9 %

Moliyaviy xizmatlar umumiy hajmida sug'urta va nafaqa ta'minoti bo'yicha xizmatlardan tashqari moliyaviy xizmatlarning ulushi 90,9 % ni tashkil etadi.

Joriy davrda sug'urta xizmatlarining ulushi 5,4 % oralig'ida qayd etildi.

Sug'urta va nafaqa ta'minoti bo'yicha xizmatlardan tashqari moliyaviy xizmatlar umumiy moliyaviy xizmatlar hajmidagi ulushi yuqori salmog'ga ega emas va u 3,7 % ni tashkil etadi.

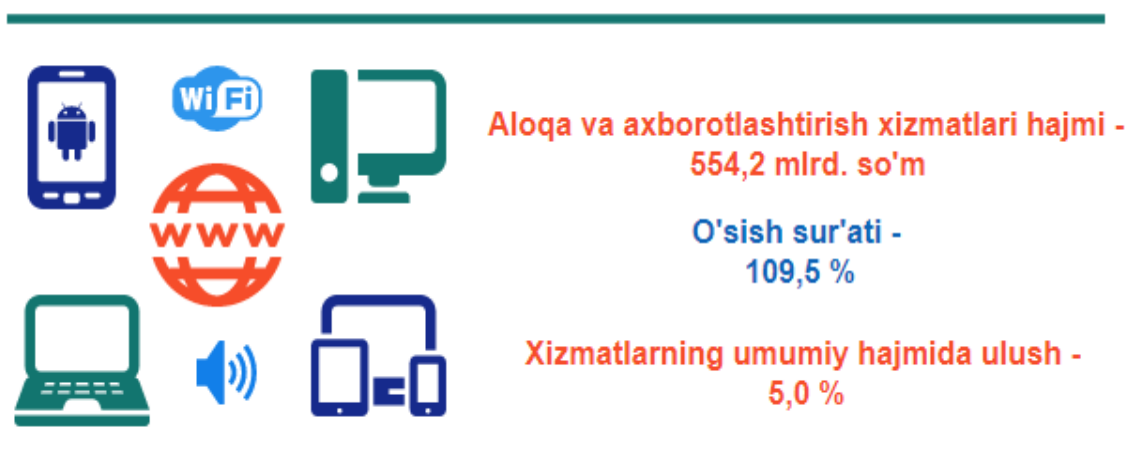
**2019-yil yanvar-noyabr oylarida
moliyaviy xizmatlar tarkibi, %**

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari sohasidagi yuqori texnologiyali innovatsion ishlanmalardan foydalanish korxonalarda boshqaruv va texnologik jarayonlar samaradorligini oshirishga, iqtisodiyotning turli sohalarida tovarlar va xizmatlarning yangi bozorlarini yaratishga va mavjud bozorlarni kengaytirishga yordam beradi va bu oxir-oqibat aholi hayotining yaxshilanishiga olib keladi.

2019-yil yanvar-noyabr oylarida aloqa va axborotlashtirish xizmatlarining hajmi 554,2 mlrd. so'mga teng bo'ldi.

O'tgan yilning mos davriga nisbatan ushbu turdagi xizmatlarning o'sish sur'ati 109,5 % ga yetdi. Ko'rsatilgan bozor xizmatlari umumiy hajmidagi ulushi 5,0 % ni tashkil etdi.

Aloqa va axborotlashtirish xizmatlari hajmida eng katta ulushni telekommunikatsiya xizmatlari (simli va mobil aloqa xizmatlari, internet tarmog'i, yo'ldoshli aloqa xizmatlari va boshqalar) egallab, 97,9 % ni tashkil etdi.

Joriy davrda aloqa va axborotlashtirish xizmatlari umumiy hajmida nashriyotchilik xizmatlari 0,9 %, kompyuter dasturlashtirish, maslahat berish xizmatlari va boshqa yordamchi xizmatlar 0,6 %, axborotlashtirish xizmatlari 0,5 %, televideniya dasturlari ishlab chiqarish bo'yicha xizmatlar, ovoz yozish va musiqa asarlarini nashr qilish bo'yicha xizmatlar 0,1 % ni tashkil etishi qayd etildi.

Amaliyot shuni ko'rsatadiki, bilimlar va xizmatlar iqtisodiyotini shakllantirishning eng muhim sharti kadrlarni tayyorlash va qayta tayyorlashning rivojlangan tizimi hisoblanadi.

Amalga oshirilayotgan islohotlar jarayonida mamlakatga turli sohalarda yuqori malakali mutaxassislar kerak. Yuqori malakali kadrlar innovatsion iqtisodiyotning harakatlantiruvchi kuchi bo'ladi.

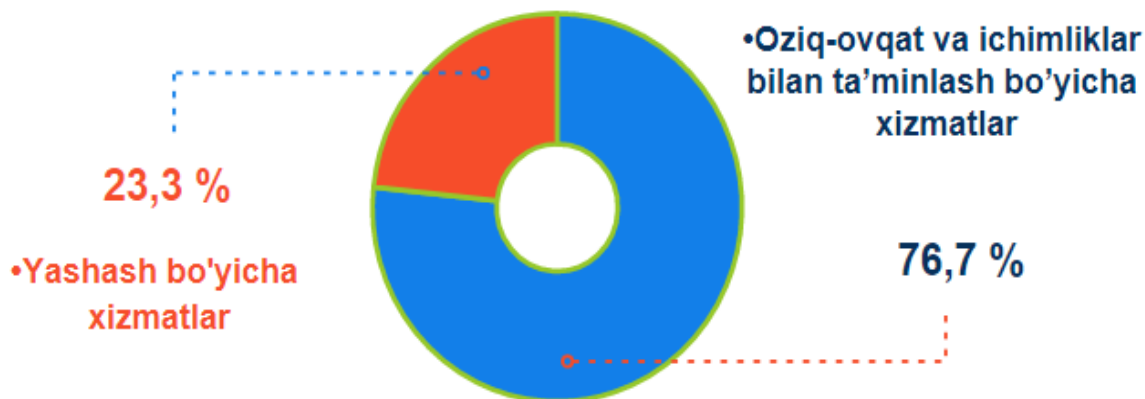
2019-yil yanvar-noyabr oylarida ta'lim sohasidagi xizmatlar hajmi 550,6 mlrd. so'mga yetib, o'tgan yilning mos davriga nisbatan o'sish 6,1 % ni tashkil etdi.

2018-yil yanvar-noyabr oylariga nisbatan yashash va ovqatlanish bo'yicha xizmatlarning o'sish sur'ati 108,5 % ni tashkil etdi, hajmi esa 68,7 mlrd. so'mga oshdi va 353,9 mlrd. so'mga yetdi.

Yashash va ovqatlanish bo'yicha xizmatlar umumiy hajmida oziq-ovqat va ichimliklar bilan ta'minlash bo'yicha xizmatlarning ulushi 76,7 % bilan ustunlik qiladi.

2019-yil yanvar-noyabr oylarida yashash va ovqatlanish bo'yicha xizmatlarining tarkibi, %

2019-yil yanvar-noyabr oylarida yashash bo'yicha xizmatlar ulushi 23,3 % ni tashkil etdi. Ushbu turdagi xizmatlarning o'sishiga dam olish uylari, kotejlar va boshqa dam olish maskanlari xizmatlariga bo'lgan aholining talabi o'z hissasini qo'shdi.

Hozirgi kunda mamlakatda tibbiyot va sog'liqni saqlash bir xil yo'nalishda mustaqil O'zbekiston fuqarolarining hayot darajasi va sifatini doimiy ravishda oshirishga qaratilgan dinamik o'zgarishlar bilan rivojlanmoqda.

2019-yil yanvar-noyabr oylarida sog'liqni saqlash sohasidagi xizmatlarning hajmi 16,7 mlrd. so'mga oshdi va 160,4 mlrd. so'mga yetdi. O'tgan yilning shu davriga nisbatan o'sish sur'ati 107,9 % ni tashkil etdi.

Sog'liqni saqlash tizimini yanada takomillashtirish, tibbiyot xodimlari mehnatini rag'batlantirish, zamonaviy texnologiyalar va davolash usullarini keng joriy etishga katta e'tibor qaratilmoqda.

Xizmatlar sohasining rivojlanish darajasi aholining munosib hayot sifatini ta'minlash ko'rsatkichidir, chunki xizmatlar bozori rivojlanishiga ta'sir qiluvchi, hal qiluvchi omil aholining real daromadlari va turmush darajasining o'sishi hisoblanadi.

Xizmatlar sohasi statistikasi bo'limi

71-230-85-35